

K-0150
Third Year B. A. Examination
September/October – 2012
Sociology : Paper - IV
(Population & Society : Indian Context)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

(૧)

<p>નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.</p> <p>Name of the Examination :</p> <p>T. Y. B. A.</p> <p>Name of the Subject :</p> <p>Sociology : Paper - 4</p> <p>Subject Code No. : 0 1 5 0 Section No. (1, 2,.....) : NIL</p>	<p>Seat No. :</p> <table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"><tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr></table> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; text-align: center; margin-top: 10px;">Student's Signature</div>						

(૨) પ્રશ્ન નંબર - ૧ ફરજિયાત છે.

(૩) બધા પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(૪) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧૪

(૧) સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્ર વિવિધલક્ષી વિજ્ઞાન છે, શાથી ?

(૨) નિદર્શ નોંધણી પદ્ધતિ એટલે શું ?

(૩) કુટુંબ નિયોજનની જરૂરિયાત ધરાવતાં યુગલો કોને કહેવાય ?

(૪) ભારતમાં ઊંચી પ્રજનનશીલતા અને વસ્તીવૃદ્ધિ વચ્ચે શું સંબંધ છે ?

(૫) વસ્તી પિરામીડનો અર્થ આપો.

(૬) ભારતમાં વસ્તી સ્થળાંતર માટેના બે કારણો આપો.

(૭) માલ્થસના વસ્તી સિદ્ધાંતની મર્યાદાઓ દર્શાવો.

૨ વસ્તીશાસ્ત્રીય માહિતીના મુખ્ય સ્ત્રોત તરીકે નિદર્શ નોંધણી પદ્ધતિ અને રાષ્ટ્રીય નિદર્શ મોજણી પદ્ધતિની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૨ બાળમૃત્યુદર એટલે શું ? ભારતમા બાળમૃત્યુદર દર્શાવી બાળમૃત્યુદર પર અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો. ૧૪

૩ વસ્તીનો આરોગ્ય અને પોષણ સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો. ૧૪

અથવા

૩ વય અને લિંગ રચનાની સામાજિક અસરો વર્ણવો. ૧૪

૪ પ્રજનનશીલતાનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી, ભારતમાં ઊંચી પ્રજનનશીલતાનાં કારણો ચર્ચો. ૧૪

અથવા

૪ ભારતમાં મરણનાં કારણો દર્શાવી ભારતમાં ઘટતા જતા મૃત્યુદરનો વસ્તીવૃદ્ધિમાં ફાળો વર્ણવો. ૧૪

૫ ભારતમાં કુટુંબનિયોજનની જરૂરિયાત દર્શાવી કુટુંબનિયોજન તરફના લોકોનાં વલણોની ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૫ ટૂંકી નોંધ લખો : ૭+૭

(૧) ભારતમાં નીચી લગ્નવય અને વસ્તીવૃદ્ધિ

(૨) ભારતમાં વસ્તીનિયંત્રણ.

ENGLISH VERSION

Instructions : (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
(2) Question No. 1 is Compulsory.
(3) Attempt all questions.
(4) All questions carry equal marks.

1 Write short answers to the following questions : 14

(1) Social demography is a multiple science, why ?

(2) What is sample registration system ?

(3) What do you mean by eligible couples ?

(4) What is the relation between high fertility and population growth in India ?

(5) Give the meaning of population pyramid.

(6) Give two causes of population migration in India.

(7) Narrate the limitations of the Malthusian theory of population.

2 Discuss sample registration system and national sample survey as a major source of demographic data in brief. 14

OR

2 What is infant mortality rate ? Indicate infant mortality rate in India and discuss factors affecting on Infant mortality rate. 14

3 Clarify the relation of population with health and nutrition. 14

OR

3 Describe social impacts of age and sex-structure. 14

4 Clarify the meaning of fertility and discuss causes of high fertility in India. 14

OR

4 Indicate causes of death in India and describe contribution of declining death rate in population growth. 14

5 Indicate need for family planning in India and discuss people's attitudes towards family planning. 14

OR

5 Write short notes : 7+7

- (1) Low age at marriage and population growth in India
- (2) Population control in India.